

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXVII. LETNIK 1927 ŠTEV. 2

HOJA NA „MATURINO ŠPICO“

Dr. JOSIP CIRIL OBLAK

(Grenko - sladki spomini.)

I.

Med drugimi starimi papirji sem našel svoj čas nad vse ljub mi spomin na ona srečna leta, ki jih živiš samo enkrat in nikoli več.

Čudno: življenje ti prinese toliko bridkih prevar in zopet po njih tudi veselih trenutkov, zaseka ti v temnih urah marsikako globoko rano, a ti prinese zopet solnčnih dni — pa vendar: vse to tako hitro pozabiš in le medli, nejasni spomini plavajo nad tisto dobo tvojega življenja. Tistih brezskrbnih študentovskih let pa nikdar ne pozabiš! Razmeroma ne preveč burna, rekel bi: tiho-vesela doba je to; vendar so spomini nanjo tako jasno-markantni, da se spominjaš vseh malih dogodkov, kakor da so se zgodili — včeraj... Bilo je pred leti, ko sem privlekel na dan tisti papir in — evo: namah so mi stopile vse tiste slike tako živo pred oči in je vse drugo, kar se je vršilo pozneje dosihmal z menoj v življenju, zatemnelo, kakor da sem pravkar iz študentovskih let stopil v sedanji svoj položaj! Razumel sem tiste tri starce: sešli so se, da obhajajo 60 letnico mature, pa so si pravili po 40 letnem zopetnem svidenju take podrobnosti iz onih let, da sem strmel; o vsi poznejši, resni moški dobi pa si niso vedeli kaj povedati, kakor da jih je tu zapustil ves spomin. Potem se res nisem prav nič čudil, ko je moj 84 letni stric ob tej priliki dejal, da se mu zdi, kakor da je šele 14 dni na svetu in da misli, da bi ob stoletnici še vedno tako govoril.

Pa še eno spoznanje je prišlo čez mene: da se človek skoro nič ne izpremeni in da mu ostanejo vse bistvene poteze človeškega značaja od zorne mladosti do pozne starosti, skratka, da je človeški značaj zgodaj ustvarjen in usmerjen; ali če greš še dalje: da vidiš takorekoč že v zibeli obraz — starca... Kajti zapored so vstajali pred menoj moji sošolci; ker sem jih motril po tolikih letih, sem se nehote vprašal: »Ali se je ta človek v tem času kaj izpremenil?« Po zunanosti morda, po značaju in svojem bistvu nič!

Kdor je imel kaj soli v glavi, je že tedaj to več ali manj pokazal — snetnjav klas je že tedaj domišljavo dvigal v zrak svojo prazno glavo...

*

Pred menoj ležijo listi z naslovom:

»Partija na Maturino Špico (8000 m).

Spisal drd. Ciril«

Pa sem začel študirati samega sebe — se iz vsega srca zasmejal in vprašal: »Koliko si se pa izpremenil ti?«

Nakrat sem se videl tam na Vodnikovem trgu v sobi VIII.-a razreda, nasproti lemenata. Oh da, ta »VIII a« nasproti lemenata!

»Ata Cacus« jo je dirigiral, oziroma ne vem, kako bi dejal... Naš razrednik (Dr. Šorn) — klasičen filolog, »Rimljan« (učil je latinščino!), hrust po telesu, močen in debel in grob kakor koc — bi mislil, da se mora v šoli vse tresti pred njim. Kaj še! Njegov razred je bila prava »judovska šola«. Kdo se je zmenil za vse njegove »trotelne« in »cotelne«, ki nam jih je zmetal slehrno uro na naše trde, muhaste betice! Vse njegove psovke smo kar z naslado — požirali! Saj smo vedeli, da se skriva pod to raskavo skorjo neizmerno blago srce. »Dobrota je sirota« — pravijo, posebno pa še v šoli.

Da, disciplina — to je poglavje za-se! Blagor mu, kdor jo imal! Ali ta »umetnost« se ne da priučiti; mora ti biti dana od — zgoraj, kakor: poeta nascitur. Našemu ljubemu Škornu, kakor smo ga sicer tudi imenovali, to ni bilo dano...

Pri njem smo počenjali, kar se nam je pač zljubilo, in gojili svojo specialiteto — »homerični smeh«. Naučili smo se ga pri drugem takem stricu, pri »Grku« (Brežniku), ki je bil tudi »Riese«, samo bolj suh in mršav, pa tudi dobričina, ki ni mogoč in menda tudi ni hotel kaj popravljati na »disciplini« Šornovega razreda. Kaj pa je hotel z razredom, v katerem je »kraljeval« po svoje (po 10 ur na teden!) dobri oče Cacus? Ta bi mu bil v naslednji uri vse podrl, kar bi bil oni v prejšnji zgradil!

Ko smo pri ati Cacusu prvokrat nastopili s tem smehom, se je začel dobričina sam smejeti; saj je bil ta smeh uprizorjen na komando v taktu in je bil menda edino, kar je bilo na nas discipliniranega... Bil je takorekoč uniformiran in zato je bil prof. Gratzkyju, ki je bil jako zabaven in zgovoren »Schweffler« in nas je včasih ozmerjal bolj v šali nego zares z »barabami«, skoro — všeč. Pri očetu Cacusu pa je bil še posebe »figuriran«, to se pravi, da so se čuli vmes živalski glasovi, po možnosti tudi petje; Cacus sicer ni dobro slišal, ker je imel radi revmatizma vedno vato v ušesih — ta »homerični smeh« pa je le slišal! Ko nas je vprašal, kaj je to, smo mu dejali, da je to po vseh pravilih »homerisches Gelächter«, ki da smo ga profitirali pri »Grku«, pri Homerju... Seveda nas je ata ozmerjal s »trotelni«, in »cotelni«. A nekoč je zapisal in »očrnil« ves razred v — razredni knjigi, češ, da nas bo malo — sram pred drugimi. To pa

je bil za nas ravno največji — »hec«. Delali smo se na videz silno žalostne, pa se je dal — dobra duša — od nas končno »potegniti«, da nas je na hinavsko našo prošnjo v veliko zabavo slovesno izbrisal iz knjige, prej pa nam zagrozil, da nam bo drugi pot kratkomalo — ušel... To smo kvitirali s salvo bolj ali manj figuriranega homeričnega smeha in ga združili z »milo« prošnjo, naj tega nikar ne stori. Zdaj si lahko misliš, kako disciplino more imeti dobričina, ki s takimi jazbeci, kakor so fantalini med 16. in 18. letom, paktira radi discipline! Le tako je bilo mogoče, da smo svojega dobrega očeta, če je prišel z novo obleko, sprejeli s splošnim, glasnim občudovanjem njegove — obleke, za kar nas je seveda zopet zmerjal s »trotelni«. In za tak razred je dobri Cacus še lomil sulice pri drugih profesorjih in pri ravnatelju, če so se hudili na njegov razred. Zato ni bilo čuda, da so se drugi profesorji kar bali, če so bili dekretirani v Šornov razred za druge predmete. Tako je neki mladi »prišlek« suplent začetkom leta, ko je nastopil, mislil, bogve kakšen »rešpekt« si bo pridobil s tem, da nam je napravil moralno pridigo, s pristavkom, češ, da je že čul o tem razvpitem razredu in njega manirah in da se jako motimo, če mislimo, da bomo pri njem tako »svirali«, kakor pri drugih (mislil je pri tem seveda na Cacus). Ta je nekaj doživel! Nele, da smo glasno protestirali in kar takoj uprizorili še ne pozabljeni homerični smeh, zatožili smo ga pri »ati«, češ, da je grdo opravljal njegov razred in da je atova dolžnost, da se potegne za čast svojega razreda, saj je ta čast tudi — njegova... In nič več in nič manj nismo v svoji prešernosti zahtevali, kakor da nam Cacus poišče — zadoščenja! Dobri ata nam je res nasedel; tako smo doživeli, da je mladi suplent na Šornovo drezanje podal neko za nas jako zabavno izjavo, češ, ni tako mislil in prepričan je, da ga bomo mi o nasprotnem preverili, nego kar je o nas slišal. Pa smo ga — prepričali, in sicer tako, da je bilo možu že na koncu ure žal za vsako dobro besedo, ki nam jo je privoščil! Potem se je tudi on udal v našo in božjo voljo, po zgledu drugih — starejših od njega...

Ko nas je ata tako vzgojil, smo paglavci mislili, da smemo pri vseh take počenjati, kakor pri njem. Kaj je mogel potem izpreminjati na disciplini Cacusovega razreda kak dobrodušni Bartel v svoji staroslovenski uri ali celo zgodovinar — »prišlek« — Klimeš, ki se je kar za glavo prijemal, zgražajoč se nad to »wilde Šornische Horde«...

Oče Bas (tudi »Šas«), ki nas je s svojim sonornim glasom zmerjal z babami, a smo se ga precej bali, je nekoč apeliral na naša — blaga srca, češ, da ni lepo, da ga tako grdo jezimo... Apel na blago srce pa je pri 16 letnih fantalinih a priori, kakor bi rekel prijatelj Pavle Grošelj: »gvišna zguba«...

Menda edini, pred katerim smo imeli res neomejen respekt, je bil profesor Virbnik s svojim finim nastopom in solidnim znanjem. Poskusili smo tudi pri njem nekaj podobnega, pa nas je mož kaj hitro »panal« in nam »gliste zagovoril«. Brez vsake psovke z enim samim pogledom, z eno samo rezko opazko, ki nas je zadela na pravem koncu, je imel zasiguran enkrat za vselej tak red in mir, da bi nas ata v njegovi uri ne bil spoznal in nas morda celo ne več — rad imel... Instinktivno smo pobje slutili, da mož nekaj več ve in zna. Rekli smo mu Musin - Puškin...

So bili pač tudi drugi, kakor strogi Wallner, Perušek, Grdinič, Petelin, pri katerih si nismo upali počenjati tako kakor pri očetu Cacusu. — Zlasti matematiki in fiziki so imeli večinoma več discipline, to pa vse bolj radi nevarnosti — predmeta... In če je tak predmet bil v rokah kakega Ceneta Borštnerja, ki je bil strah cele gimnazije, smo se mi, ki smo imeli poleg ate še to srečo, da smo imeli za fiziko vendar nekoliko manj nevarnega »Kmeta« — Avgušтина Westra, smo se naravnost škodoželjno smejali drugemu razredu, v katerem je oblačil in vedril hudi Cene. Kajti vedeli smo, da se pri Cenetu doma nikoli mrva ne suši, dočim je naš »Kmet«, kadar je imel doma mrvo, mislil bolj na svojo mrvo kakor na fiziko, na razne »dokaze« in na nas, ki smo bili tedaj brez skrbi, ter je vedno pogledaval skozi okno, kako se kaj drži vreme...

In ti ubogi Šime Rutar! Tudi tebi ni bilo dano! Pri vsej tvoji učenosti in znanju! Čeprav nas je ta navidez tako mrki tolminski muštacar prav po tolminsko ozmerjal, to vse ni nič zaleglo, ker je bil pač preveč — dober... To pa je izguba! In kaj naj rečem o dobrem, starem ati Vodušku?

II.

Le v takem miljeju se je mogla roditi »Partija na Maturino Špico«, ti grenko sladki spomini na ono veselo dobo, ki sicer ni brez vseh skrbi in bridkosti, a vendar v njej prevladujejo solnčni momenti, ki so pozneje v naši domišljiji odsev že davne sreče, ki jo nosimo v svojih srcih vse do konca svojih dni, kot nepozaben spomin na zorno svojo mladost...

Ko gledam te skoro že orumele liste pred seboj, mi zaplava pred oči ta dogodek kakor v filmu in ž njim cela situacija, v kateri so bili pisani...

V prvi klopi pred menoj v osmi šoli sedi »Revšna«,¹ na smrt skregan z matematiko, sicer pa dober človek in bolj jezikovni kakor

¹ Slišal je tudi na ime »Cezar« (Rob. Eržen, zdaj profesor na Trgovski akademiji). Z njim smo uprizarjali pred Šornovo uro »umor Cezarja«, pri čemer je on grdo »gor plačeval«. Nosili smo ga okoli na mizi, ga zbadali in »okoli!

finančni ženij, ki je delal po zmernih cenah domače naloge za pol gimnazije. — Med latinsko uro je. Jaz sem dokončal svojo »domačo nalogo«, ki sem si jo sam sebi »dal« (ne vem, kake »planinske« muhe so me že tedaj napadle!) ter v nji fotografiral vse naše profesorje, menda za slovo, in jo pomolil »Revšni« za — zabavo. Kdo pa se je sploh zmenil za latinščino, ko jo je razlagal ata Cacus, razen onega, ki je bil slučajno vprašan! — V zadnji klopi je »don Ricardo« ob ponedeljkih navadno spal, drugi je imel dromljo, par jih je kvar-talo, tam v kotu nekje pa se je nenadoma oglasil kvartet in prav »nalahko in natiho« zažingal ono o Terezinki . . . Ko se je s svojimi zamašenimi ušesi ata Casus zaletel proti zadnjim klopem, da bi s sigurnostjo ugotovil, ali je doli res koncert ali ni, pa je začel v prvih klopeh odpevati drug pevski zbor, da se ni izgubila — kontinuiteta . . .

Tisti dan pa se menda ni pelo; kajti ata Cacus je planil nad »Revšno«, ki je preveč očitno tiste moje papirje pod klopjo od mene prevzel, bral in se hahljal — meni pa je postalo vroče. »Her - geben! Was hat er schon wieder da?!«

Pa ata Cacus, ki ni bil hudoben, je sicer konfisciral tiste liste, se menda sam pozabaval doma z njimi, a mi jih je prinesel nazaj z opazko: »Dummheit! Aber es ist wenigstens ein Witz darin.« Zgodilo pa se mi ni tedaj nič, čeprav je ata Cacus te »fotografije« kazal nekaterim profesorjem; a sem dobil plačilo za to, mislim, pri maturi, ko so me »pritisnili« za 2 meseca iz — fizike, ker sem se preveč zagledal v milo »Westrovo oko« . . .

prinesli s peresniki, končno pa ga položili »na ponk« (na klop) in ga tolkli s — poleni . . . Bil je pač — »revšna« . . . Študentovski humor pa je nadel posebno imena ne samo profesorjem, ki imajo na to menda — privilegij še iz diluvijalne dobe, nego tudi študentom medsebojno. Samo da so imeli profesorji tudi kar po dvoje ali celo troje imen: poleg »Seneke« (Senekovič), »Svetaca« (Svetina), »Musina Puškina« (Virbnik), »Slovana« (Bartel) smo imeli »ato Cacus«, »Šas« je bil »Bas« ali tudi »Lederzaje« (Lederhas), »Westrač« — pa tudi kratko — »Kmet« (Wester) i. t. d., i. t. d. Mi sami pa smo si seveda nadedli vse sijajnejša imena, kajpada: večinoma smo bili »dohtarji«, kar nam je jako dobro služilo, kadar smo ob sobotah krogali in kralavizirali po mestu v — cilindrih, ki smo si jih izposodili od lemenatarjev. To pa tudi zato, da naš je policija kot »doktorje« -cilindraše pustila bolj na miru. Tako je eksistiral »dr.« Jaki (Baltič); »dr.« Kado Žmave (Bergant); »dr.« Kozobrin (Marn): skromen, kakor sem vedno bil in z vsemi »žavbami mazan«, sem se zadovoljil z »doktorandom« Cirilom, »prokleti Štajere« ali »Radeckijev Stallmeister« pa celo z »don Ricardom« (Karba). »Visokim« gospodom pa je bil naslov »doktor« premalo; tako smo imeli poleg genialnega »viteza Genügend« -Pipe (Sturm) in barona »Tvage« (Majaron) tudi — markija (seveda!) Žižija (Vindišar). — Kasu (Küssel), Levi (Levičnik), Lika (Lesković), Masa (Pravhar) i. dr. so bili spričo takih zverin pravi — reveži! Kategorija za se pa je bil »Nobel Žani« (Stare). Kar je bilo »tižola« (Alojzijevičnikov) je ostalo večinoma brez imen, ker se nam je menda zdelo, da je bil vsak izmed njih kot »fržulanar« že dovolj označen.

No, in ta-le »Dummheit« leži danes pred mano in mi je najslajši spomin na tista nerodna leta.

Ni, da bi vrgla svet iz tečajev, ali je to tisti objestni študentovski humor 18 letnega fantina, vsega razbrzdanega in vseh muh polnega, tisti solnčni dijaški humor, ki je menda edini, ki te pozneje zapusti in se umakne največ jedki satiri. Zato ga je soditi »cum grano salis«.

Ne bi ga priobčeval, ali ob 25 letnici me je naprosilo par sošolcev, da naj bi stvar dal pomnožiti vsaj za 30 letnico. Ker pa je cela generacija naše inteligence skozi dolgo dobo pod istimi profesorji uživala žalostne in vesele ure in utegne tudi marsikdo drug najti kak ljub spomin na ona leta, sem se odločil jih »vun na svitlo dati«.

Priobčujem pa vse neizpremenjeno — vse, kakor je bilo — kot ogledalo one nerodne dobe; zato se naj sodi in sprejme tudi vse s primernim merilom.

Original leži tukaj; lahko ga primerjate, da ne bo kdo rekel pozneje, češ, to je falzifikat, in da sem vrnil notri kak »slovenački dialekat«. Falzifikati pri VIII.-a so bili izključeni... Falzificirali so samo profesorji, ki so zapisali »genügend« — mesto »lobenswert« n. pr. vitezu Pipi, ki se je nekoč pritožil, češ, da je doslovno prepisal nalogo od soseda, ki je pisal za »lobenswert«, a dobil od dobrodušnega ate Cacusa samo odgovor: »Also schlecht abgeschrieben!« — s čemur je bila debata zaključena! »Genijalni« Tina Pipa je imel skozi leta v vseh predmetih red »genügend«, kar je tudi — umetnost za se . . .

»Maturina Špica« pa se je pričela kakor vsaka tedanja »boljša knjiga« tudi z — uvodom.

Evo ga in evo je!

*

* *

»1. Uvod.

Prej ko začnemo nevarno, a tudi deloma (zlasti ob času počitka) veselo hojo na Maturino Špico, mi bodi dovoljen kratek uvod.

Maturin vrh je blizu 8000 m visok in je najvišji vrh v Srednješolskih Alpah. Mnogo vrlih turistov je dospelo nanj v kljub mnogim nevarnostim na potu, in ravno tako mnogo se jih je ponesrečilo, — deloma vsled svoje lastne krivde (namreč, ker so krenili z zaznamenovanih potov), deloma vsled krivde Srednješolskega planinskega društva, ki počenja pod dvoumnim vodstvom svojega predsednika Senekoviča svoje krivično delo, da na nevarnih krajih ne postavi koč za turiste, kakor n. pr. na Borštnerjevem Ledeniku, kjer se je že jako veliko turistov ponesrečilo; obdajajo ga nevarne gore, kakor

Šegov Vrh, Virbnikova Špica in Wallnerjev² Greben, ki se je na veliko srečo vsled razmikanja Alp (1895), katero se često imenuje tektoničen potres, razrušil. Čas, ὀμαρής δε ἔες, bo kmalu turističnim krogom iz spomina izbrisal mnoge nesreče, ki so se zgodile na tem nevarnem grebenu. Tu je nastala sedaj lepa planina, imenovana Riedlova Planina z Riedlovo kočo, ki se je pred kratkim časom — seveda s sveto mašo — blagosloвила in otvorila. Ker smo že pri tej najnovejši stavbi, naj mi bo dovoljeno takoj v uvodu o njej govoriti in jo natančneje popisati. Od zunaj elegantno, fino in ukusno opravljena koča ima le to napako, da je njeno levo okno³ nesimetrično in malo pokvečeno, kar pa vrednosti koče ne zmanjšuje.

Pot na Maturino Špico je dolga 8 ur za vsakega povprečnega turista, ki ima navado vsako uro par minut počivati, a potem pot nadaljevati. Za nekatere turiste je pot daljša (9, 10, 11, tudi 12 ur), zlasti za one gospode hribolazce, ki radi dosti počivajo. Pot vodi mimo več turistovskih koč, a tudi po prav zelo nevarnih krajih.

Priporočati je, da si manj vajeni ali slabotni hribolazci najmejo gorske vodnike, za katere pa ne obstoji nobena tarifa in ki čujejo na ime »štruftar«. Od planinskega društva, zlasti pa od načelnika Senekoviča priporočani vodniki so sicer zanesljivi, a so — dragi!

V Brežnikovi koči aprila 1896.

Drd. Ciril Kljuka.

*

* * *

2. Na Maturino Špico!

Iz prijazne doline, skozi katero teče reka Normalka, izvirajoča iz Otroškega Vrta (Kindergartensumpf), dospemo skozi Vzprejemno Sotesko (Aufnahmsprüfungsschlucht) na strmo in nevarno pot. Le ta nas vodi po latinskem vokabelskem gramozu, iz katerega štrle ostre Gramatične Skale; od teh je Schmidtova Pečina znamenita in nič manj nevarna kakor Kurcijeva Skala, do katere nam je hoditi še 3 ure z dvema prenehljajema. Prav dobro služi na napornem potu turistu Vidmarjeva⁴ koča, čedna in prijazna hišica, ki ima za napako, da v notranjosti smrdi po alkoholu, vinu, pivu, žganju, tobaku i. dr. takih

² Strogi profesor Wallner je bil ob potresu prestavljen kot direktor v Jihlavo. Jihlavo.

³ Gospod suplent Riedl, ki je šele nanovo bolj »bojazljivo« nastopil na veliko naše veselje kot absolutno nenevaren naslednik Wallnerjev, je imel na obeh malo — za študentske oči, ki vse vidijo, pa dosti — veliko napako. Kot dobričina pa je že v »uvodu« dobil svojo kočo na — lepi planini...

⁴ Zgodaj umrli filolog profesor Vidmar je bil pravi Slovenec pri — pijači! Sicer pa dobričina!

škodljivih snoveh, kar se pa večini gg. turistov ne dozdeva preveliko zlo. Največ nesreč je zabeležiti pač v prvi uri hoje.

Čez zmerne višine, kakor Hintnerjev⁵ Vrh, Žakeljnova Špica, Petelinov Vrh ali Ižanska Špica, Tavčarjeva Gora, Peruškov Greben in Pleteršnikovo Sedlo pridemo do neznamenite Koprivnikove kočee; odtod naprej pa dospemo do Kurcijeve Pečine, ki jo je jako težko prekoračiti, zlasti če imaš nesrečo, da pride kak turist po slabo zaznamovanem potu skozi grdo Šuto Grških Vokablov do strašne »Šasove Skale« in jo moraš prekolovratiti.

V četrty uri hoda hodimo precej komodno po dokaj dobro ohranjenem potu v višji planinski svet, kjer se nam odpre mnogo več raznoličnosti in poleg novih nevarnosti tudi nove prijetnosti.

Dospemo v pokrajino ledenikov, na katerih turistu kaj lahko izpodleti.

Jamemo lezti na zmerno — strmo Kaspretovo⁶ Goro, ki obstoja iz dveh vrhov: iz krasnega Nun - vrha in slikovite So - špice. Oba vrha sta spojena z malo usedo, katero nazivljejo Nemci »Nämlichscharte«. Hoja na to goro ni nevarna; zato pa nas tembolj ostraši Lederhasov Ledenik, iz katerega pribučí na dan hudournik »Baba«. Dospemo do pokvečene Grdiničeve⁷ kočee, ki stoji na jako slabih nogah in nezanesljivih tleh. Sploh ima na sebi nekaj divjega in nevarljivega. Tudi je nevarno v njej prebivati. Zato se požurimo, da odlazimo od tega grdega kraja in čim preje dospemo do močne Škornove kočee. Razen opasne pečine, ki sliši na ime »Matematika«, je drugo vse v redu in blagolasju.

V šesti uri hoda dospemo skozi Gartenauerjevo⁸ Planico, po kateri raste jako mnogo lepih in nežnih cvetlic (žalibog, da je mnogo izmed njih tudi strupenih) do kočee očeta Cacus ali Škornov dom. Mi ugledamo masivno veliko kočee, napravljeno iz debelega, netesanelega lesa; okoli kočee tulijo pogosto strašni vetrovi, ki pa niso čisto nič nevarni. Zato je prav prijetno stanovati v tej kočii. Čez Borštnerjev Ledenik, po katerem žalibog ni nobene zaznamovane poti, dospemo do prijazne Gratzyjeve Planine. Na sredi nje stoji Gratzyjeva kočee, v kateri se mora vsak turist podvreči strogo vojaški disciplini. Sicer pa je kaj prijetno prebivati v tej kočii. V njeni bližini

⁵ Profesorji Hintner, Žakelj, Perušek, Tavčar in supl. Koprivnik so bili sami »dobri gospodje«. Prof. Petelin je bil doma z Ižanske strani.

⁶ Zgodovinar Kaspret je med razlaganjem in izpraševanjem prepogosto rabil partikelne »nun«, »so« in »nämlich«, sicer pa ni bil preveč »nevaren« — tako nekako res »zmerno strm«...

⁷ Profesor Grdinič je bil bolehen v nogah, ves betežen, strog in pravičen in je divje izgledal.

⁸ Gartenauer — prirodoslovec, botanik, resen, strog, a prijeten človek.

se pridobiva žveplo (zato ima tudi koča duh po žveplu), ki pa ima to prijetno lastnost, da ne smrdi, ampak s svojim prijetnim duhom dobro deluje na naš senzorijski. S kopianjem žvepla se peča več barab. — Skozi strašno Senekovičevo⁹ Sotesko (Nemci jo imenujejo »Senecaschlucht«) dospemo na takozvani »Citierungsgipfel«, kakor ga Nemci imenujejo (tudi »Verhörshöhe«), kjer ni prijetno bivati, ker brijejo okoli njega nenavadno ostri in neprijetni vetrovi.

V sedmi uri hoda lezemo naporno čez Virbnikovo Steno ali Šuštarjev Greben mimo Musin Puškinove Skale. Čez Štefanovo¹⁰ Sleme pridemo do prijaznega jezera, »Westrovo Oko« imenovano, ki se nam tako milo in sladko nasproti smehlja. Žejni smo, turist se opominja, da ne pije preveč te vode; kajti ta voda ima v sebi mnogo strupenih snovi, kar lahko na onega, ki ni dosti močan, kar se njegove fizične narave tiče, jako slabo učinkuje. — Mimo glasno šumečega Pucskovega¹¹ ali Jesiharskega slapa (dobro si je ušesa zamašiti z vato, katero si naj vzame turist iz Škornove koče) se požurimo po precej slabem in strmem potu proti tihi Brežnikovi koči . . . To je velika koča, ki ima s kočo očeta Cacususa, kar se tiče njene velikosti, veliko podobnost. Spozna se pa lahko po tankih hlohlih, ki jo po konci drže. V Brežnikovi koči se nahaja knjižnica za gorske vodnike (»Führerbibliothek« aber »sehr pedeutend«¹², n. pr. »Sokratovske turistične črtice«, »Demostenov gorski vodnik« i. dr. in Brežnikovi nemško pisani knjigi »Etwas über Gewissenhaftigkeit« in »Etwas über das Aufmerken und Penehmen« i. dr.), dočim ni v koči Cacususa nobene knjižnice razen dveh — kuharskih bukev. Kar se tiče provijanta, je Brežnikova koča zelo revna, dočim je v Šornovi koči velika množina jela in pila in zavoj bate za mašenje ušes.

Po bujnih tratih, po katerih rastejo najraznovrstnejše vrste Propaedeuticeae, izmed katerih takozvane »sklepne rožice« in Enthymemateae zavzemajo prvo mesto, dospemo na Riedlovo Planino, na kateri stoji »Riedlova koča« s polomljenim levim oknom — predzadnja koča na potu na Maturino Špico!

Čez Klimeševo Sedlo drži precej dobro zaznamovana pot na zadnji položni vrh pod nevarno Maturino Špico. Na njem leži nadvse prijazna Bartlova koča z ogromno zalogo živil, proti kateri je ona v Cacusovi koči »en pravi šmir«. To je ena najprijetnejših koč v Sred-

⁹ Strogi ravnatelj Senekovič nas je posamezno večkrat »citiral« v svojo sobo in nam delal ostre pridige. Imeli smo pred njim velik rešpekt.

¹⁰ Štefan, matematik.

¹¹ Profesor Pucsko je imel v nebo vpijoč glas in je vpil kakor kak — jesihar.

¹² Mož je nemški »b« načelno izgovarjal kot »p«: pedeutend, pemehen, penehmen . . . in ponavljal besedo »aber«.

nješolskih Alpah, ki se p. n. gg. turistom tik pod Maturino Špico kaj vrlo prileže. V tej koči se sploh samo jé. Ima pa tudi jako luštnega birtuša — strica Bartla,¹³ ki je največja dobričina in se sploh ne dá ujeziti. Če mu zmanjka drugih jedi, tedaj gloda staroslovenske poluglasnike in mu gredo v tek cele pridige Abrahama a Santa Clara, povesti o sveti Salamandri, ki se tudi v ognju ne »scira«; v skrajni sili se vrže kar na — slovarje. Zato ni čuda, da vejejo od, oziroma okoli njega razni prijetni pomladni in drugi vetrovi. Njegovo dobroto pa gg. turisti zelo izkoriščajo. Mnogo se jih »zmaže« in nič ne plača. Stric Slovan pa mirno sedi za svojim pultom in si misli: »Bog je vzel, Bog bo zopet dal«, in se prav nič ne razburja. Zato pa je tudi zdrav ko riba.

Ta kočica izborna služi svojemu namenu tik pred Maturino Špico, ki je vrag.

Zdaj pa ni nobene kočice več in pot postane nevarna. Zdaj si pomagaj sam in Bog ti bo pomagal!

Ako si omotičen in nisi vzel s seboj zdravila zoper omotico, takozvane »Švindelfinkture«, ki se dobi v Gratzyjevi koči, ti tudi Bog ne bo pomagal. Tudi planinsko društvo ne prevzame od tu dalje nobene odgovornosti več.

Zdaj pa le korajžo in »šnajdfedre« po konc', ako ti jih ni med potjo konfisciral hudobni čednik Borštner.

Na vrhu nas že čaka Seneka z nekimi flikami; ako si ob pravem času priplezal gori, dobiš tako fliko takoj, sicer pa šele čez 2 meseca po pokvarjenih »Okancah«. Tega nas pa Bog varuj! —

V Škornovem domu aprila 1896.

J. C. O.

ZA BOŽIČ NA KANIN (2593 m)

P. K. KRPELJ

»Torej na Sv. Štefana gremo!« je bilo končno odločeno po večmesečni negotovosti.

V kislem, meglenem jutru tečem v Gorici po ulicah na postajo, natovorjen do vrha. Ali prihiti še kdo? — V zadnjem trenutku se prikažeta Lade in Nande.

Zdaj pa smo vdihavali bencinov smrad soških »korjer« tja v gore. Družba se je pomnožila za štiri.

Sneg se je začel šele v višini 100 m nad morjem. Pot je zato spočetka šla krepko od nog. V Plužnjah smo se preskrbeli z loncem, da bo priprave za kako odrešilno polento ali čaj. Čudno pusta je ta Bovška kotlina pozimi, ko ji mrzle sape in slana poparijo zelenje.

¹³ Profesor Bartel, dobričina, obilen, na glasu radi dobrega teka, je priobčil v »Kresu« znano nam novelo: »Pomladanski vetrovi« in izdal slovar.

Šopi suhe trave in redka drevesa se izgublajo v kameniti plazni in pobočju. Beli zasneženi vrhovi tvorijo s svojimi pestrimi oblikami in snežno belino krasen kontrast z dolinsko enoličnostjo.

Nad planino Gojzdec pridemo v sneg in se ga več ne iznebimo. Nebo se je pooblačilo. V gozu je zavladal mrak. Čudno se me je dojmil pogled na ta pohabljen drevesa, od kojih je strčala na vse strani bodeča žica: ostanki žičnih ovir. Mračilo se je čedalje bolj; večerni mrak se je že mešal z meglenostjo dneva. Izprva zmrzli sneg se je začel udirati.

Izza karakteristične krnaste oblike Krna in nazobčanega grebena Lipove Špice — Lanševice je skozi oblake medlo prosevala luna, izprva neznatno, z mrakom pa bolj in bolj. Na snegu so se fantastično slikale sence sklonjenih postav.

Beseda in dovtip sta skoro obnemela. Kak trmast vrisk od časa do časa se je hotel po sili iztrgati razpoloženju.

Kar na lepem se je zahotelo snežiti, nalahko v začetku, nato pa vedno gosteje. Kmalu smo bili vsi beli. Mogočna burja izpod grandiozne navpične stene na desni nam je gnala snežinke v obraz. Teren je postal precej strm — sneg zmrzel, semintja skoro leden. V metežu smo si nadevali dereze na čevlje. — Kakor je začelo snežiti, tako je tudi nehalo; kakor bi odrezal. Skozi raztrgane oblake je prisijal sanjavi mesec. Sneg je zablščal v milijardah bisernih iskric.

Nedaleč na zapadu, za strmim zasneženim brdom opazimo planinsko kočo: naš današnji cilj. Stopinjo za stopinjo je bilo treba dolbsti v zmrzli sneg, proti vrhu in proti koči.

Koča — do polovice zasnežena! S krepkim polurnim delom so vrata odkidana. — Kakšno razočaranje! Mesto blagodejne toplote je ognjišče razširjalo neznosen dim, ker je bil dimnik prepoln snega in ledu. S podstrešja je začela kapljati voda od raztajenega snega, ki ga je bilo ondi polno. Kidanje snega pod streho nas je zamudilo nadaljnjo uro.

Zunaj pa je bila krasna noč! Mesec je plaval med migljajočimi zvezdami. Sneg se je bliščal v zlatih iskricah, preko zledenelih pobočij je lil rumeni soj kakor zlata reka. Preko dolge zleknjene sence Polovnika onstran Soče je sekala obzorje silhueta Krna. Na severu v daljavi se je belil očak Triglav; na njegovi levi je trgala obzorje vrsta vitkih vrhov: od Grintavca preko Razorja (v ozadju) in Jalovca do Rombona v neposredni bližini.

Ubogi stanovalci' koč! Solze so jim lile v potokih čez okajena lica. Še na slamnjače na tleh se je vlegel dim. Straža pri ognju se je menjavala, da je netila ogenj vsako uro, ker smo še vedno upali, da se nam posreči raztajati sneg v dimniku.

Doletela me je peta nočna straža od pete do šeste ure zjutraj. Naložil sem na ognjišče drv, da so se sušila, ter podnetil ogenj. Nov val dima se je dvignil pod okajeni strop ter je legal vedno nižje k spečim. Sedem na rob žimnice nasproti na stežaj odprtim vratom. V kuhinji tišina! Le včasih je kdo v snu globlje zadihal in se preobrnil na trdem ležišču.

Skozi vrata sem zrl naravnost v Krn. Rahel svit mu je kakor srebrna gloriola obdajal strme stene. Ni mi bilo zdržati v koči. Nataknem na noge zledenele čevlje, pa ven, na sneg! Mesec je bil že zašel. V dolini, Boveu, Čezsoči so se prižigale lučke. Bila je nedelja. »Ljudje se napravljajo — k maši«, sem domneval. Gloriola jutranje zarje se je širila in že rahlo zardevala preko hrbtov Vršiča in v daljavi Notranjskega Snežnika.

Zazeblo me je. Vzamem lopato in se lotim kidanja snega od oken koč, da bi jih odprl in pripravil dimu oddih. — Tako je potekla moja straža. Potresem Janeza za rame in se vležem na njegovo mesto. Premišljeval sem, ali naj še zaspim, ali se le še malo pogrejem, preden vstanem.

»Kdor hoče kaj lepega videti, naj vstane,« zakriči Janez; ko vidi, da poedini dvigajo glave in zopet legajo, kliče krepkeje: »Hola, hoj! Ali ste prišli spat v hribe?« . . . Kmalu nas je spravil pred vrata! Nebo je žarelo okrog Krna kakor žerjavica, sneg je zardeval v odsevu, doline je zalilo megleno morje, žareče ko ognjena lava od pobočja Krna do pobočja Matajurja in tja do Snežnika v daljavi.

Z najnujnejšo hrano in odelom v nahrbtniku ter derezami na nogah smo se odpravili na pot proti grebenu Kanina (2593 m). Pot je vedla po nekaki dolini proti severu, med nevisokimi grički. Prečne zaseke in globoki kotli so jo presekavali od časa do časa. Solnce je prosevalo skozi, da je kar vid jemalo. Visok sneg je zakrival skalovje, da oko ni imelo nikjer oporišča v neskončni beli enoličnosti. Negotovih korakov smo tavalj preko bele odeje v vedni nejasnosti, kako strm je teren pod nogami, kako globok je kotel pred nami, ali nam ne zapira poti do njega neprehodna stena.

Sneg je bil zmrzel; zato smo z derezami naglo napredovali proti severu. Zelo neprijetne pa so bile ponekod plasti suhega, nanešenega snega, še neprijetnejše pa plasti drobne sodre. — Po večurni hoji po neprestano se dvigajoči dolinici, ogibajoč se kotlov in sten, smo dospeli do košatega, kepastega vrha; drug neprimerno bolj strm vrh pa je bil na vzhodu od njega. Niti po spominu niti po zemljevidu nismo mogli ugotoviti, kateri je pravi vrh Kanina. Po dolgem premotrivanju smo dognali, da ni nobeden teh dveh, pač pa vrh na vzhodu. Dolg, nepretrgan greben, strm, da se ga niti sneg

proti vrhu ni mogel oprijeti, se je raztezal v daljo na vzhod od vrha Kanina. Kakor kitajski zid je obkrožal in zapiral dolino. Prilezti na ta greben, nato pa po grebenu na vrh — to je bila naša naloga! Po strmi polici nad neprijazno skalnato steno smo obkrožili doljno, ki smo ji bili doslej sledili, ter smo se povzpeli na pobočje pod steno grebena.

Oblaki so se medtem zgostili, da je vladal skoro mrak nad zasneženo pokrajino. Tudi solnce se je moralo že močno nagniti k zatonu za meglenim zastorom — sodeč po že pozni popoldanski uri. Strupenoleдена burja nas je prepihavala, čim višje smo lezli po pobočju, in je prinašala s seboj cele plahte suhega snega, ki nam jih je sula v obraz.

Zadnjih petdeset metrov pod skalami, neposredno pod vrhom, je postalo pobočje strmo. Zelo je utrujala hoja strmo navzgor; z visoko dvignjenimi nogami je bilo treba nadelavati stopinje v zmrzlem snegu. Skozi sneg je bilo čutiti pod nogami živo skalo. Še petnajst metrov skale in na grebenu smo.

Na skali so vidne »markacije«, ki poševno navzgor presečejo skalnat prag. Strmina je postala že tolika, da so se zgornje stopinje udirale na zdolnje, posebno, ker je bila le po vrhu zledenela skorja, spodaj pa je bil povsod suh sneg. V tem je bila nevarnost, če bi šli po markirani poti, poševno skozi skale. Zgornja skorja se je udirala, v prhastem snegu pod njo pa stopinja niti z derezo ni imela opore.. Če bi torej hoteli prehoditi po »poti« še tistih dvajset stopinj, ki so nas ločile od grebena, bi morali popolnoma počistiti sneg s skalnate podloge. To bi zahtevalo par ur dela. Iskali smo zato prehoda bolj na desni. Upali smo, da nam bo to možno po precej razčlenjenem skalovju. A ni šlo. Plasti skalovja vise proti dolini, zato ne nudijo nikakih oprijemkov. Bolj na desno je pa gladka stena. Ni pomagalo vse nič: nekaj metrov pod grebenom smo morali kapitulirati — ker nismo imeli časa, da bi odgrebali stopinje.

In res — bil je že skrajni čas za povratek. Skoro se je zdelo, da se že začinja mračiti. Burja je postala neznosno ledena; preko skal je sipal prhek sneg; veter je rušil z vrha cele kose ledu in snega.

Povratek po strmini je bil še bolj nevaren ko hoja navzgor. Vsaka najmanjša neprevidnost bi lahko povzročila, da bi se prekotčili po strmini. Noge so nam ledenele v prhkem snegu; a vendar smo morali počasi, korak za korakom meriti strmino v dolino.

Hoja po dolini je šla dobro pospešena. Podvivali smo se, boječ se mraka; tudi nam je vihra zasipala stopinje, a od vzhoda je grozilo megleno morje, da nas zalije; oblačno nebo nam pa je že dolgo obetalo sneg . . . V dobri poldrugi uri smo prekoračili pot — neka-

teri — ki smo jo, gori gredé, prehodili v skoro šestih urah. — V veliko dobro nam je bilo na povratku, da Janez ni imel več plošč. Gori grede je za vsakim zametom postavljaj svoj stroj ter meril in komandiral, da smo bili vsi zmrzli vsled dolgega čakanja v snegu, v višini 2500 m, v največji strmini in burji!

Z Ivanko in Jožo (ta je po svoji navadi in le domov grede dobro koračil — sicer je počasnež!) smo prispeli še pred trdim mrakom v kočo. Takoj dereze, premočene čevlje in nogavice z nog, pa suhe gori! Nato nadenemo še krplje, ki jih v snegu nismo rabili, a so se po podu, mesto copat, izvrstno obnesle. Kmalu so se dvigali oblaki dima pod strop; blagodejne toplote seveda ni bilo, po pravilu: dosti dima, malo ognja. Čakali smo na štiri tovariše, ki so zaostali.

Val megle od vzhoda nas je v tem popolnoma zalil, stemnilo se je popolnoma. O štirih tovariših še vedno ni duha ne sluha. Ko sem. pri vratih pokukal »na zrak«, zaslišim iz teme kričanje, vriske. — Precej visoko se mi je zdelo, izven poti. Proti tej strani so bila okna koč do vrha zametena; zato nikakor niso mogli videti svetlobe, tudi če bi gosta megla to dopuščala. Ni kazalo drugega, ko obuti še enkrat mokro obutev ter zopet ven v sneg, burjo in temo.

Od časa do časa je burja prinesla slaboten vris na ušesa. Z žepno svetiljko sem sledil pot v snegu, ki smo jo prej prehodili. Podvical sem se, kar so mi dopuščale moči. Vriski so bili vedno krepkejši in razločnejši. V pol ure sem dobil Ladeta in Nandeta, na »glavni poti« (v temi se tega seveda nista zavedala). Vsa splašena sta pripovedovala, da sta pred eno uro izgubila Franceta in Janeza, ki sta se motila z nesrečnim fotografskim aparatom in nato lepo komodno pojužinala, končno pa še izbrala drugo pot, mesto da bi šla po že hojeni. Nisem vedel, ali bi se naj bolj jezil ali bil bolj v skrbeh za izgubljenca.

Pustil sem Ladeta in Nandija v snegu in hitel po poti naprej. Prehlajen, da mi je bilo gorje, sem klical, kakor sem pač mogel. V četrt ure zaslišim vriske od severa. Na mah posveti precej visoko na nekem brdu na zapadu rumena svetloba. Velik, mavričen krog svetlobe je obdajal lučko v megli okrog in okrog. Prej ko v četrt ure smo bili skupaj. — Zašla sta bila s poti precej proti zapadu. Veseli, da smo se našli, hitimo h koči. Kar opazimo, — da nam je zmanjkalo poti, da smo sredi čudnih zametov in bregov. Poskušamo hojo naprej, kar na slepo srečo, previdno sveteč naprej, da ne bi padli čez kako snežno streho ali rob. Kmalu smo obtičali: na desno strm breg, pred nami prepad, na levo strmina — kako visoko, nismo mogli videti v megli. Vračali smo se po svojih stopinjah nazaj. Končno smo se le izmotali iz labirinta ter prišli na pravo pot.

Imeli smo vesel večer. Celodnevni post — razen Franceta in Janeza, ki sta pa zato bila delala pokoro — smo si sedaj pošteno plačali. Še dobro se nismo zavedli (posebno oni, ki so že dremali), pa je že Ivanka skuhala polento, konservirano meso itd. Čaja pa na litre in litre za celodnevno žejo! Veseli smo bili, celo plesali smo v krpljah! Šele ob dveh po polnoči smo legli v »postelj«.

Devet je bila ura drugi dan, ko je prvi zaspané pogledal izpod odeje. Pa je Joža ugovarjal, češ, da je šele šest. Vendar smo prišli v — Bcvec še pred odhodom »korjere«. Nato pa v bencinovem smradu domov.

NOVA PLEZALNA SMER NA MRZLO GORO

GORIČAR J.

Dne 9. septembra 1926 sva se s prijateljem Diehlom zbudila na Okrešlju v eno tistih juter, ki povzročajo pri planincih kisle obraze in nezadovoljno godrnjanje. Gosta, siva megla je ležala do tal, od drevja so padale debele kaplje. Čisto nordijsko! V takem položaju in razpoloženju naj nastopiva nameravana plezalna pota?

Ko pa je okrog 9. ure zapihal od vzhoda ugoden veter, ki je potisnil meglo precej visoko pod vrhove, sva vzela vrv, plezalke in vsak kos kruha ter šla proti južnim stenam Mrzle gore. —

Mnogo se je že plezalo v Mrzli gori in v mnogih smereh. Toda ni mi znano, da bi kdo priplezal z Okrešlja naravnost na vrh.* Večina turistov gre na Mrzlo goro skozi Hudi Prask, kar pa se mi zdi nekak previden poizkus, priti sovražniku čim preje za hrbet in doseči njegovo Ahilovo peto, pot iz Matkovega Kota. Z Diehlom pa sva se že dolgo pečala s problemom, kako priplezati z Okrešlja na vrh Mrzle gore brez posebnih ovinkov. In danes sva šla, da bi ga rešila.

Približno 300 metrov zapadno od običajnega vstopa v Hudi Prask je nad majhnim hojevim gozdičkom rdeča stena, v katero je vsekani ozek kamin. Nad to steno pa se kamin razširi v žleb, ki se vleče v levi smeri proti vzhodnemu grebenu Mrzle gore. Ta žleb, ki ima za vzpon na vrh mnogo idealnejšo smer nego široki žleb v Hudem Prasku, sva si hotela ogledati. Ko sva prišla pod kamin v rdeči steni, sva takoj videla, da nama bo trd oreh; opazila sva tudi, da lahko kamin na levo po zelenicah obideva in šele nad njim vstopiva v žleb. Ker pa ne hodiva v planine za to, da bi iskala možnosti za nova nadelana pota, ampak ker iščeva v planinah res-

* Prim. pa »Plan. Vestn.« 1925, str. 255/56 (Mira Marko, »Čez Mrzlo goro v — osmih urah«). — Uredništvo.

nega boja in veselih zmag, sva brez pomišljanja sklenila, da se lotiva kamina. Obula sva si plezalke in se navezala na vrv. Prijatelj Diehl je plezal naprej. Prve metre je imel kmalu pod sabo, nato pa je izginil v temno razpoko naravnost nad mano.

Sedaj se je začelo pravo plezanje. Počasi je tekla vrv skozi moje roke, meter za metrom se je moral tovariš težko boriti v višino. Včasih se je vrv popolnoma ustavila in takrat sem slišal močno dihanje — prijatelj je počival. Kakor mi je pozneje pravil, je v ozkem in gladkem kaminu tudi že parkrat nazaj drčal, toda vsakikrat je to neprostoovoljno vožnjo še lahko pravočasno ustavil. Ko je 35 m dolga vrv skoro potekla, sem slišal visoko nad sabo tovarišev: »Naprej!« Zdaj sem bil jaz na vrsti. Kmalu sem se na lastni koži prepričal, kaj je povzročilo prijatelju težko dihanje. Kamin je namreč zelo ozek, nemogoče se je v njem lepo s podplati in hrbtom zagvoz-diti. Povrhu pa je še gladko izpran, brez oprimkov, tako da sem se le s skrajnim naporom, uporabljajoč vsako hrapavo ploskev na telesu, potiskal kvišku. Izstop iz kamina tvori terasasta kadunja, nad katero se pričinja že omenjeni žleb. Plezanje v njem je zelo prijetno in zanimivo, ker se neprenehoma menja oblika terena. Gladke plošče se izmenjavajo z navpičnimi in previsnimi stopnjami v žlebu, tako da sva bila vedno raznovrstno zaposlena. Na žlebovih stenah pa so se zibale v lahni sapi krasne bele zvezde planik.

Po dobrih dveh urah precej napornega plezanja sva prišla v neko škrbino, v katero se končuje najin žleb. Na drugi strani škrbine pa je nov žleb in v tega sva prestopila. Ker sva bila že v megli in se radi tega nisva mogla dosti orientirati, sva pač plezala ob desni strani tega žleba naprej. Prej pa sva še pod škrbino postavila kup kamenja, da bi v slučaju umika lahko našla v prvi žleb nazaj. Kmalu se je žleb močno razširil in je prešel končno v strmo steno z dobrimi in mnogimi oprimki in stopinjami. Vzela sva vsak nekaj zanj vrvi v roko in sva plezala istočasno. Kljub temu, da naju je obdajala gosta megla, ki nama je onemogočala orientacijo, sva bila vendar izvrstno razpoložena; kajti prepričana sva bila, da se nama tura lepo posreči.

Polagoma je postajala skala bolj in bolj krušljiva; iz krušljivosti sva sklepala, da se bližava grebenu. In res! Ko sva še preplezala 20 m visoko, navpično in malo težjo stenico, sva bila zopet v neki škrbini. Sedaj pa se je, kakor v plačilo za trud, megla raztrgala in nedaleč nad seboj sva zagledala od solnce obsijani vrh Mrzle gore, nekaj metrov pod škrbino pa pot, ki pripelje iz Matkovega Kota. Stala sva na vzhodnem grebenu, in sicer tam, kjer prehaja ta greben že v sklepni masiv vrha. Tukaj sva si zopet obula čevlje in sva bila v 15 minutah na vrhu.

Na vsak vrh v naših planinah vodi već dobro nadelanih in »varnih« potov. Pustimo jih onim turistom, ki hodijo v gore samo radi lepih razgledov in štambiljk. Glede Mrzle gore pa, ki se itak niti po višini niti po razgledu ne more kosati s svojimi sosedi in ki leži ob strani glavne prometne črte, bi jaz za svojo osebo najrajši videl, ko bi ji potrgali vse žice in kline in pustili, naj elementi izbrišejo obledele lise markacij. Tako bi imeli vsaj eno goro v prvotni pristnosti.

IVANJSKA NOĆ NA KUMU

VJEKOSLAV CVETIŠIĆ (Zagreb)

(Iz planinskih zapisaka.)

Dolazeći iz dolina na planine, sa kojih gledamo daleko u svijet, prolazimo podjedno i put svoga duševnoga razvitka, jer planinstvo pobudjuje u kulturnog čovjeka duševne sposobnosti i moralne vrednosti, ljubav za prirodu i radost čovjeka u borbi s njome.

Tko je prošao gore u Zasavju, ne može se oteti dojmu, što ga one ostavljaju u duši u svako doba godine, u ljetu, a još više u zimi, kada su pokrivene visokim snijegom, gdje svačija idealna duša prima nešto od njegove čistoće.

Kraj hrvatskih Samoborskih gora, Zagorskih brda i brežuljaka, po svome položaju uz Savu i konfiguraciji tla, za planinstvo su vanredno prikladne planine u Zasavju, gdje se redaju lijepa razgledišta: Lisca 947 m, Veliko Kozje 987 m, Kum 1219 m, Mrzlica 1119 m, Sv. Planina 985 m, i Sv. Gora 849 m. Po njihovim obroncima razasute su bijele crkvice i seoske kućice, razvaline starih gradova, a po dolinama zaseleci i stari plemićki dvorci, toplice i vijugaste staze. Među njima srebrni se Sava, čiji maleni valovi tiho žubore uz kamenitu obalu na podnožju strmih obronaka.

Karakterističan je i najviši u Zasavju, Kum, između Save nad Zidanim Mostom, te Mirne i Temenice, sa dva gola kamena vrhunca, na kojima su podigli crkvice sa zvonikom Sv. Neže i Sv. Jošta. U svako doba godine polaze na njega rado slovenski i hrvatski planinci, jer su privlačivi njegovi šumoviti obronci i gorske livade prepune svježeg zraka i vrhunac njegov sa dalekim razgledom na sve strane. Dolaze u osvit proljeća, kad cvjetaju jaglaci i ljubice, kad se po golom granju hvata jutarnja magla, kao fina ljubičasto siva koprena, kad u zoru sa njegovih vrhova zazvone jutarnja zvana, što zuje dalekim dolinama, gdje ore seljak, pase i muče blago. Dolaze iz Radeča, dolaze preko Dobovca u Trbovlje, preko Matice kod Hrastnika, gdje se putem slikovito uzdižu pećine i kukovi, između strmih obronaka, u čijim se dubinama ruše gorske bujice, po čijim se vršcima poigrava proljetno sunce i gdje naš opaja miris šumskog bilja.

Dolaze i zimi za visokoga snijega, kad sviće zimsko jutro iznad snijegom pokrivenih šuma, gdje izhod sunca dočeka svečana planinska tišina. Dolaze uz veći napor i trud, ali ponosni i radosni, što opažaju svagda nove čare i motive kao pravi naturalisti, koji se podaju rado poeziji prirode. I silazeći u doline, misao im se vraća na ovakove zgrade, gdje se okrepljeni svečačnim danom u gori, raduju što ih je priroda oslobodila fizičkog i umstvenog automatizma u gradovima i podala im novu energiju.

Zimski su razgledi sa Kuma bajoslovni u dalekim vidicima prekrasnih i rijetkih prizora gorske prirode. Dok doline i gorske kose pokriva more guste sive magle, Kum je čitave zimske dane obasjan toplim suncem i nad njime je modro nebo i pramaljeće. Tu se kroz čisti kristalni zrak vide blize i jasne Kamniške i Julijske Alpe, masivni, snijegom pokriveni kameni orijaši alpskoga svijeta sa majestetičnim Triglavom, Rjavinom, Stenarom, Škrlaticom, Kanjavcem, Grintavcem, Skutom, Branom, Planjavom, Ojstricom. — Velika Kapela sa golom glavicom ogulinskog Kleka, Bjelolasica i Risnjak, Sjeverni Velebit, Gola Plješivica, Bosanske planine, Samoborsko gorje, Sljeme i Ivančica. U nepreglednom moru magle, što ju obasjava sunce, neprestano niču nove gore i vrhunci, izmjenjuju se prizori i nadje se novih iznenadjenja, što osvajaju i oduševljuju. A na nebu, po kojemu su razapete bijele niti oblačića, mijenjajo se boje žuto zelena sa crvenom i ljubičastom, a ove slikovito se slažu sa bijelim snježnim gorama i sivo modrikastim valovima magle, što je zastrla cijelo ljudstvo. U zanosu nad tim prizorima govoriš sa planinama, raduješ se njima i upireš prstom u njihove bijele plohe, što se ljeskaju u suncu u tisuću iskara od dragulja.

Grandiozni su prizori sa vrha Kuma u ljetnoj noći, kada po Sloveniji i Hrvatskoj pale ivanjske krijesove. Uspomena na tu čarobnu noć ostat će mi neizbrisiva.

. . . Crveno sunce zapadalo za daleke Alpe. Vrhovi Triglava i njegovih trabanta zarudili lakim rumenilom. Krpe magle dizale se iz sumračnih dolina i jedna išla je za drugom kao prikaze nekamo prema sjeveru. Čitav kraj oko Kuma, Mrzlice i Svete Gore pričinio se da sastoji iz crnih silhueta i bijelih sjena. Obzorje je bivalo sve tamnije. Negdje su iz već zamaglenih dolina dopirali zvuci crkvenog zvona i dugo treperili zrakom. Daleko tamo nad Kamniškim i Julijskim Alpama počeli se dizati masivni oblaci i polagano plivali nad njima i bacali crnu sjenu na zemlju, po kojoj je puzao mrak. Nad kotlinom Save spustila se crna noć. Bilo je mnogo mističkoga i sanjarskoga u sumraku, što je dolazio iz neznanih visina i pokrivao crnim baršunom naselja, kućice i crkvice sa njihovim zvonicima. Svuda

naokolo tišina ljetne tople noći. — Šute zvijeri, ljudi i stvari. Ružičasti se zapad rasplinuo. Žamore tiho valoviti vrhunci«, zapjevao bi Carducci.

Stojimo na samom vrhu Kuma u mraku, u nestrpljivom iščekivanju, da ugledamo prvu iskru ivanjskoga krijesa. Kraj nas zvonar i žena mu čekaju čas, da zazvone u slavu ove čarobne noći... A kad ugledamo prvu iskru tamo negdje na obronku izmedju Sv. Gore i Sv. Planine, protrnemo od uzbudjenja kao djeca u medjusobnoj bojazni, kad se nadju u mraku. Nad našim glavama zabrenči mukli glas zvona i zadrhće zrak u tamnoj noći. Naokolo po brežuljcima pod Kumom, Mrzlice i čitavoga Zasavja redom zabljesnuše iskre i luči i za kratak čas rasplamsali se ognji po brdinama i obroncima na stotine mjesta. Crveni jezici i žarki traci ognja razlili se sa svih strana od zemlje do neba, sve jači sve silniji plamenovi ognja, kao da su živi, gledali su bezbrojnim vatrenim očima u našu goru, što je zapalila veliki krijes, čija je crvena i žarka boja crtala na tamnom zvjezdanom obzorju prekrasnu ognjenu dugu. Planinskim krajem naokolo raznosio je noćni vjetrić tajinstveni mrmor ponoćne prirode, koja je svijetlila u žaru iskara i ognja, što je plamsao i umirao, ostavljajući u crnim daljinama tek točkice od iskara, što su bivale sve sitnije i sitnije i nestale po malo u mraku...

Prošao je jedan trenutak u mom planinskom životu, uzvišen i tajinstven, visoko ovdje na gori izmedju neba i zemlje.

OBZOR IN DRUŠTVENE VESTI

Anton Mikuš — sedemdesetletnica rojstva.

Fr. K o c b e k.

Sedaj, ko je SPD dobilo širok razmah in hoče biti že skoraj vsakdo hribolazec, da se tako ali tako udejestvuje v planinah in kočah, je vredno, da se vsaj o posebnih prilikah ozremo na prve pionirje slovenske turistike, ki so l. 1893. začeli orati ledino, idealni narodni borci in delavci.

Petorica mladih navdušenih hribolazcev, znani »Piparji« so ustanovili SPD v Ljubljani. Zamrzelc jim je, da je bilo i pri nas planinstvo, po osebah, značaju in jeziku v tujih, posebno nemških rokah. Iz male narodne iskrice je zažarel plamen, ki je zbujal Slovence, da rešijo naše planine — nam, in to s slovensko turistiko.

In porodila se je slovenska turistika kot protiutež in odpor napram sekcijam Primorje, Kranjsko, Celje, Maribor, Celovec in Beljak D. u. Oe. A. Va., ki so razvijale svoje planinsko delovanje na slovenskem ozemlju in tvorile, če ne vseodkrita, pa v praksi večkrat prav uspešno germanizacijo.

Ni bilo lahko delovanje začetnikov slovenskega turizma, kojega ideja je bila našim narodnim krogom tako tuja, da je stal častitljivi starček France Kadilnik kot slovenski turist in planinski pisatelj malodane sam.

Začetniki slovenskega planinstva pa so bili vsi možje na pravem mestu: načelniku, rajnemu profesorju Fr. Orožnu, je stal ob strani kot tajnik gosp. Anton Mikuš, ki je tajniške posle opravljal z njemu lastno marljivostjo in vnemo, dokler ni njegovega dela prevzel že rajni Josip Hauptman.

Posebno mnogo dela je imel g. A. Mikuš z ustanavljanjem podružnic SPD; neumorno je njihove ustanovitelje bodril k narodnemu in planinskemu delovanju.

Nepozabno mi je pismo Osrednjega Odbora v Ljubljani z dne 17. 7. 1893., ki ga je pisal tajnik g. Anton Mikuš in kjer stoji med drugim: »Le naprej z zastavo Slave! Naša je slovenska domovina, mi smo gospodarji, a Nemci so naši gostje, nemškutarjev pa ne poznamo. Slovenski pečat hočemo udariti našim zemljam. Slovenski napisi naj bodo vidni znakovni, neovržne priče naše narodnosti. Delajmo brez krika in vika, a dejanja naj govore. Srčna Vam hvala za dosedanji trud! Prosim Vas, vztrajajte pogumno! Naša bo zmaga!«

Mnogo dela je imel g. Mikuš z ureditvijo pravih napisov na kašipotnih tablah; pri tem mu je izvrstno služilo njegovo strokovno jezikoslovno znanje. Mnogim krajevnim imenom je pogodil pravo obliko.

Veliko zaslug si je pridobil g. A. Mikuš z urejevanjem »Planinskega Vestnika«, ki ga je opravljal do 10. štev. 14. letnika. Saj je bilo malo sotrudnikov za članke in notice ter drobiž. Še zdaj se spominjam, kako me je pozival skoraj vsak mesec: »Piši in pošlji kaj za »Pl. V.«.

Kot jezikoslovec je bil včasih prav siten, seveda le v korist stvari. Pisal pa mi je: »Svoje študije sem uporabil docela nesebično za napredek slovenskega slovstva na raznih toriščih, brez ozira na dnevno politično strujo.« Oskrbel je korekturo moje prve planinske knjige »Vodnik« (1894). Dokaj utrudljivega dela je imel s »Seznamom markiranih potov« zaradi nomenklature. Sploh je šlo vse, kar je bilo tedaj pisanega in tiskanega za SPD, skozi njegove roke. Za SPD je vedno delal vneto, ker je bil prepričan, da je to društvo najidealnejše izmed vseh društev, saj skrbi neposredno za dom in rod. V uvodniku 1. štev. Pl. V. l. 1895. piše med drugim: »To vseslovensko društvo pa je rodila srčna želja, da bi Slovenci bolje spoznali prirodno lepoto širne svoje domovine in jo potem toliko iskreneje ljubili.«

*

G. Anton Mikuš je rojen 3. 1. 1858. v Ljubljani. Ob njegovi sedemdesetletnici se vsi znanci, njegovi prijatelji in planinci s hvaležnostjo spominjamo njegovega nesebičnega in marljivega dela za procvit SPD ter mu kličemo: »Na mnoga srečna leta do skrajnih mej človeškega življenja!«

(Splošno o življenju in delovanju jubilarja, zdaj račun. nadsvetnika v p., je poročal Fr. Govekar v »Jutru«, 10. I. 1927. — Uredn.)

Nova podružnica SPD. V Mežici se je ustanovila nova podružnica SPD z imenom »Peca«. Ima že 118 članov. Naložila si je glavno nalogo, da dogradi planinsko kočjo na Peci. Obstoji pa fond za gradbo kočje na Peci tudi že pri Mežiški podružnici v Prevaljah. Za uspeh bo pač treba skupnih sredstev.

Meteorološka postaja na Krvavcu ukinjena. Zavod za meteorologijo in geodinamiko v Ljubljani je ukinil meteorološko postajo III. razreda, ki je gostovala v Domu na Krvavcu.

Novi planinski koči na Fruški gori. Planinsko društvo »Fruška gora«, ki ima svoj sedež v Novem Sadu, je ustanovljeno šele pred dvema letoma. Kljub kratkemu času svojega obstanka je dogradilo letos že dve koči na Fruški gori. Kraj, kjer sta koči postavljeni, se imenuje Zmajevac. Koči ležita v višini 465 m; lep je razgled po Bački ravnini, po ravnini Srema in na Srbske in Bosanske planine. Koči imata zaenkrat 20 postelj in 10 skupnih ležišč; oskrbovani sta leto. Najboljši dohod do obeh koč je iz železniških postaj Vrdnik in Rakovac. Od tukaj se pride na Zmajevac v slabih dveh urah.

Pregled poseta planinskih koč in zavetišč

Osrednjega Odbora SPD v Ljubljani v letu 1926

Sestavil Leopold Sparhakl

Red. št.	Ime planinskega zavetišča	V oskrbi	Število sobnih postelj	Oskrbovana v letu 1926	Turistov posetilo od 1. I. 1926 do 31. XII. 1926												
					Državljeni SHS			Čehi	Nemci	Avstrijci	Italijani	Francozi	Angleži	Ostali	Skupaj		
					Srbi	Hrvatii	Slovinci										
1	Hotel Zlatorog v Bohinju	Osrednjega Odbora SPD v Ljubljani	48	ceto leto	41	58	507	21	10	26			2	4	669		
2	" Sv. Janez v "		76	celo leto	38	56	316	42	40	48			4	8	14	572	
3	Triglavski Dom na Kredarici		20	28./6. - 30./9.	70	191	1499	49	27	86	6					7	1959
4	Aljažev Dom v Vratih		30	18./6. - 30./9.	116	300	2055	55	34	188	39					12	2799
5	Staničeva koča		12	28./6. - 14./9.	23	154	486	8	21	42	2						736
6	Aleksandrov Dom		19	28./6. - 21./9.	64	128	1024	25	51	95	86					1	1474
7	Vodnikova koča		6	28./6. - 13./9.	14	54	377	1	4	16	6					4	476
8	Malnerjeva koča pod Črno Prstjo		12	28./6. 1./9.	6	6	64	10	4	10	18						108
9	Orožnova " " " "		16	28./6. - 1./10.	15	12	250	11	11	20	10			5	3	337	
10	Erjavčeva koča na Vršču		25	2./6. - 30./9.	28	798	122	18	15	60	55			2	2	1100	
11	Kadilnikova koča vrh Golice		20	25./5. - 30./9.	18	157	1595	25	10	200	15					6	2026
12	Spodnja koča na Golici		16	25./5. - 15./10.	34	270	1981	13	25	65	20			1	2	2411	
13	Češka koča na Ravneh		13	28./6. - 13./9.	8	22	326	17	7	15							395
14	Cojzova koča na Kokrskem sedlu		16	28./6. 13./9.	13	34	832	6	9	32	1					2	929
15	Koča v Kamniški Bistrici		14	celo leto	16	134	2584	11	36		9					7	2797
16	Koča na Kamniškem sedlu		12	7./6. - 13./9.	14	41	1099	16	5	30	6					1	1212
17	Koča na Veliki Planini		14	celo leto		24	1226		10		1						1261
18	Koča pri Triglavskih jezerih		24	7./6. - 23./9.	29	120	720	26	136		65					5	1101
19	Dom na Krvavcu		13	celo leto	6	19	1566	1	8								1600
20	Krekova koča na Ratitovcu		8	28./6. - 27./9.	8	7	418			2	1						436
			414		561	2585	19047	345	463	935	370	5	17	70	24398		

Pregled poseta planinskih koč in zavetišč podružnic Slovenskega Planinskega Društva v letu 1926

Sestavil Leopold Sparhakl

Red. št.	Ime planinskega zavetišča	V oskrbi	Število sobnih postelj	Oskrbovana v letu 1926	Turistov posetilo od 1. I. 1926 do 31. XII. 1926												
					Državljeni SHS			Čehi	Nemci	Avstrijci	Italijani	Francosi	Angleži	Ostali	Skupaj		
					Srbi	Hrvatii	Slovenci										
1	Prešernova koča na Stolu	}	Kranjska podr. SPD Kranj	6	26./5. - 4./10.	5	92	898	17	12	222	2			31	1279	
2	Valvazorjeva koča pod Stolom			9	celo leto	4	96	1078	23	5	10					39	1255
3	Koča na Gozdu		Kranjskog. podr.	15	3./6. - 10./10.	51	165	771	5	9	13	2				1016	
4	Mariborska koča	}	Mariborska podr. SPD Maribor	46	celo leto	6	238	3211		3	2	2			3	3465	
5	Koča na Klopnem vrhu			12	celo leto	2	6	1306	9	19	38	12				4	1396
6	Turistovski dom na Uršuli		Mislinjska podr.	21	19./5. - 26./9.	3	16	1167	2	4	47	2			85	1326	
7	Ruška koča z dependanco Planinko in Čandrovo kočo	}	Podravska podr. SPD Ruše	37	celo leto	30	97	3288	7	65	346		5	2	6	3846	
8	Jurkova koča na Lisci			zasilno zavetišče neoskrbovano			548	215		30	42						
9	Vilfanova koča na Begunjsčici		Radovljiška podr.	10	2./5. - 20./9.	2	51	535	5		7					600	
10	Koča na Donački gori		Rogaška podr.		zasilno zavetišče	18	35	357	2	10	28	3			18	471	
11	Piskernikovo zavetišče in Tillerjeva koča			10	celo leto	15	62	1141	8	10	61	5			11	1313	
12	Frischaufov Dom	}	Savinjska podr. SPD Gornji grad	17	15./6. - 25./9.	8	59	973	10	15	56	4			3	1128	
13	Koča na Korošici			9	25./6. - 20./9.	3	29	428		3	10	3					476
14	Mozirska koča			13	13./6. - 1./10.	8	14	325	2		26				1	376	
15	Celjska koča			7	celo leto	4	139	2695	3		16	2			5	2864	
				250			159	1647	18388	93	185	924	37	5	2	206	21646

KOTIČEK

O gozdnih poteh in stezah okoli Idrije.*

Jožef Zazula, Prevalje.

Sicer je dandanes moderno, v vsakem športu šteti »km« na široko in »m« na visoko, in čimveč »vršacev« nosiš v levem žepu svojega telovnika, tembolj pckonci nosiš klobuk; ko pa pridejo leta in druga pamet, tedaj zapaziš na zemljevidu razen belih lis naših vršacev in ledenikov tudi sivo-ponižne nižine z gozdovi, med katerimi je mreža stez, potov, lepih cestá in železnic. Kot pešec ubereš najrajši samotne gozdne steze.

Rojen v Idriji med gozdovi, sem se od nekdaj zanimal za poraslo okolico; toda šola, pozneje pa služba v uradih, mi ni privoščila daljših izletov; kajti oni prosti nedeljski popoldnevi niso bili primerni za uspešnejše partije, drugega prostega časa pa ni bilo. Pozneje so nam privoščili nedeljski počitek naši predstojniki, prazniški počitek pa (ki se vsaj hlapcem in deklam priznava) smo si odmerili sami; tako si eno — ali dvakrat na leto ujel po dva dni prostega časa za daljše ture na 6—8 ur dolgih gozdnih partijah.

Na teh partijah so me najprej jele zanimati v idilični tihoti, ob šumečem potočku in resni straži visokih smrek** in skalâ postavljene lesne zatvornice, »klavže«, ki jih je bilo v okolici Idrije nekdaj pet, dandanes so še štiri. Do teh skritih kotičkov fotografskega veselja, lovskega upanja in planinske radosti pa ne prideš po široki cesti, niti po kolovozu, temveč večinoma po gozdarskih stezah. »Mirno« korakaš ob potočku; semintja zašumi kača, zaflafota kokoš, zakriči roparica, od daleč ti zadiši dušljivi dim ogljenice, začuješ šumenje slapa in že stojiš pred visoko nagromadeno, kamenito zagrajo z velikimi odprtini nad malim tolmunom ter počrez, od brega do brega, potegnjeno deščičasto streho. To so klavže, za kojimi se nabira voda, da ob primernem času odteče skozi odprtine in dvigne po strugi naložene skladovnice drvâ ali samotno po grmovju ležeče hlode. —

Zgodaj zjutraj, 2—3 ure po polnoči, sem vzel nahrbtnik in palico, pa smo stopili v jutranji hlad in romali po ozki dolini proti zaželjenemu cilju. Komur je na taki poti dolgčas, ostani pod odejo; meni ni bilo! Pogovarjal sem se s smrekami, s skalami, pajki,** ki so bili nove mreže že nastavili; gledal sem sledi divjačine in okoli sedme ure prišel do klavž, kjer sem se malo odpočil in se pomenil z nahrbtnikom. Toda takrat, po 4—5 urah, se je zame tura šele pri-

** Jelk je v idrijski okolici malo, razen na — Jeličnem vrhu.

* Posvečujem (rudarski) Idriji, ker ss je ondi baje raznesla vest, da sem — umrl.

*** Pazni čitatelj mojih popisov je gotovo že zasledil, kako pogostokrat govorim o pajkih. Po vsej pravici! Kajti pajek ni samo zanesljiv vremenski prekrok, temveč tudi zvest opozarjevalec samotnega potnika. Ako greš po stezi in prestrežeš pajčevino, je to neovržni dokaz, da ondi pred tabo tisti dan še nihče ni hodil. Zato se ti ni bati ne tatov, ne roparjev . . . — Ako si sredi gozdnega mraka in ne veš za krajevno smer, pojdi do prve pajčevine, poglej na uro in jo obrni (uro, ne pajčevino!) takó, da bo mali kazalec kazal proti solncu. Srednja smer med XII in malim kazalcem je južna stran. Ako kaže mali kazalec X, je smer med X in XII = XI. — Ako imaš v glavi muhe, pojdi do prvega pajka-križavca. Vtakni glavo sredi mreže in križavec polovi muhe v najkrajšem času. — Kedar imaš v želodecu suho pajčevino, tedaj sedi na mahovit kamen, poglej v nahrbtnik in poišči one vrste pajka, ki suhe pajčevine odpravi ter želodec z novimi, redilnejšimi in sočnejšimi osveži. — V starodavnem Kranju so imeli pred več nego pol stoletjem takega Pajka, da je vsem ponočnjakom in pretepačem na zelo izviren način muhe lovil. Pomniyo ga še dandanes! — Pajek je torej zanesljiv in vsestranski pomočnik v silah samotnega zemeljskega popotnika.

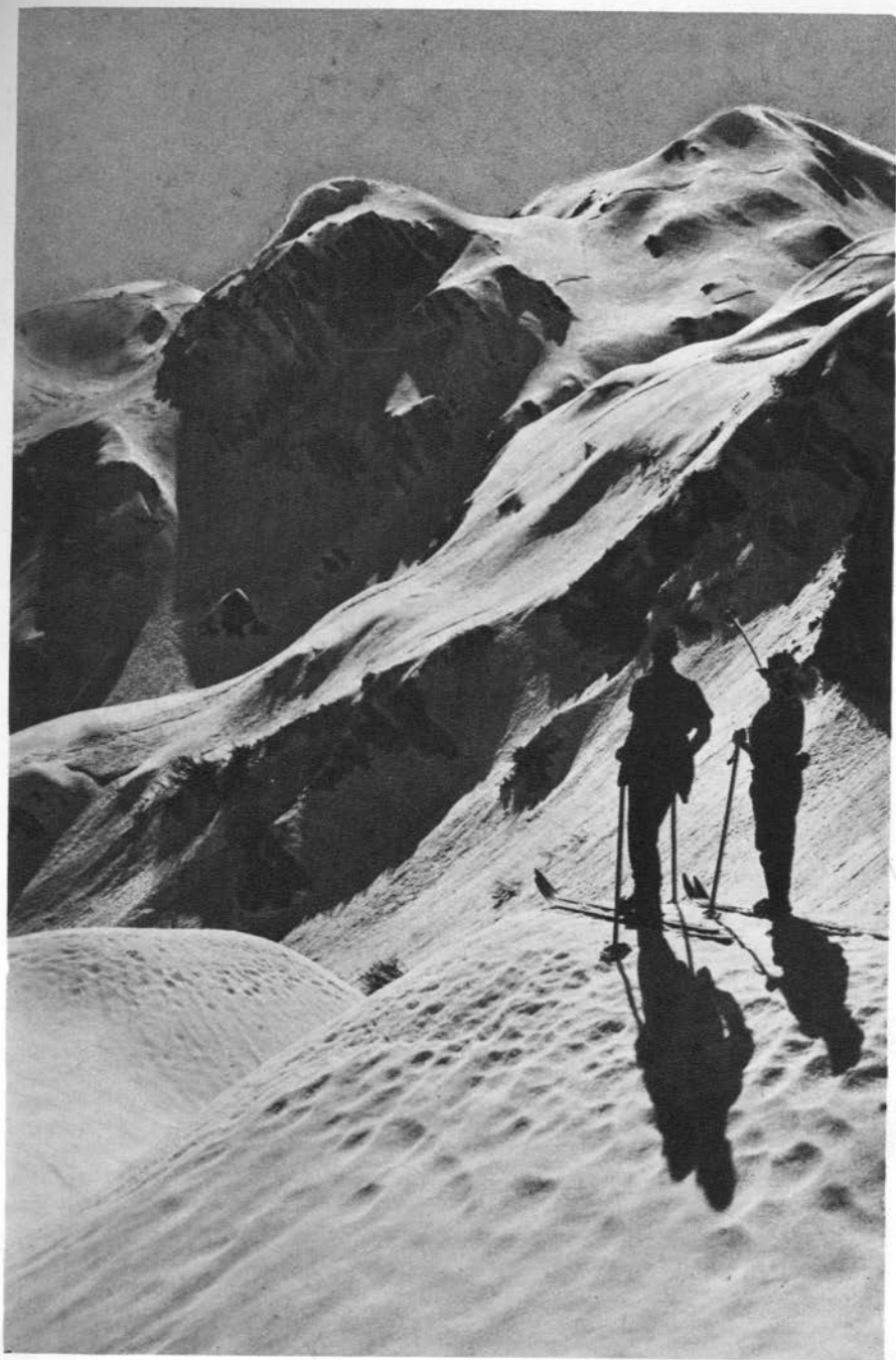
čela! Najbolj me je zanimala pot od Putrihovich klavž preko gore na Otlico in dalje v Vipavo; te klavže imajo ime po kmetu Putrihu; nekateri pa trdè, da so nekdaž ondi mimo nosili ukradeno blago v »putrih«. V resnici je bila stara pot iz Idrije po Rižah na »Pringl« in čez Hlevišče v dolino Idrije; od tam preko Krekovišča h Putrihovich klavžam in od ondi na Porobanovišče nad Otlico, kjer je že vipavski svet. Po kakih poteh so nekdaž vozili, pričajo stari zvonovi na Vojskem: pripeljali so jih preko Angeljske gore in Mrzle Rupe; dandanes seveda je Vojsko zvezano z Idrijo, a tudi to je res, da vojskarski zvonovi nimajo šenklovke teže.

Od Putrihovich klavž torej sem iskal primernege prehoda na Vipavsko. Posamezni ljudje, posebno Vipavke iz Budanj, ki nosijo v jerbasih sadje v Idrijo, poznajo dobro take poti. Toda število takih potnikov je redko in le ob gotovih časih; vrhu tega je največ onih, ki hodijo preko Zadloga ali Črnega vrha. Za pravega planinca pa so skrite steze, po katerih le za kratek čas čevlje trgaš, veliko zanimivejše nego oglašena, vsem postavam in ljudem znana pota. Na takih stezah srečaš skokonogega srno, ki te gleda mirno, kakor bi hotela voščiti »dobro jutro«. Srečaš pa tudi divjega lovca. Nekoč sem srečno prikobacal po stezi vrhu klavž — a prišel sem bil z Mrzle Rupe sem — in hotel po »francoski poti« (zgradili so jo namreč Francozi o priliki okupacije pred 120 leti) mirno po položnem svetu dalje. Kar stopi pred me črna postava izza debla s pripravljeno puško; pogledala sva se: jaz sem spoznal v počrnelem obrazu divjega lovca, on je spoznal, da nisem gozdar, zato sva šla molče narazen; sicer bi bilo tedaj nastalo kaj hujšega. Ako srečaš na osamelem potu drvarja ali ogljarja, ga ogovoriš in mu ponudiš pest tobaka; ako srečaš gozdarja, počijo dlani, sedeta na parobek in pomenkov ni konca ne kraja; ako pa srečaš črnega tatu, tedaj mi vzroji kri . . . Ne vem, ali so se divji lovci učili pri Finžgarju ali Finžgar pri njih; lovska tatvina je vsekako tatvina: ako te ne nasitijo žganci in kruh, močnik in mleko, te tudi ukradene srne in zajci ne bodo. (Konec prih.)

Naše slike: Pobočje Šije. — V veliko število zimskih krajev, ki jih naši smučarji radi obiskujejo, spada tudi okolica Podrte gore in Vogla. Sicer je ves kompleks od Koče pri Triglavskih jezerih tja do Orožnove koč brez pravih zimskih zavetišč, vendar to ne ovira izvežbanejših in vztrajnejših smučarjev, da ne bi teh krajev posečali. Venec gora in vrhov, ki v velikem loku obkrožajo celo Bohinjsko dolino, dajo prilike tako poletnemu turistu kakor tudi smučarju, da se navžije vseh lepot, ki so jih naše planine tako polne. Posebne omembe je vreden pogled na Triglav, najsibo s tega ali onega vrha. Današnja slika nam prikazuje strmo pobočje Šije — to je gore nad planino Vogel. R.

Vsebinska: Dr. Jos. Ciril Oblak: Hoja na »Maturino Špico« (str. 25). — P. K. Krpelj: Za Božič na Kanin (str. 34). — J. Goričar: Nova plezalna smer na Mrzlo goro (str. 39) — Vjekoslav Vjetišič: Ivanjska noč na Kumu (str. 41). — Obzor in društvene vesti: Anton Mikuš — sedemdesetletnica rojstva, Fr. Kocbek (str. 43). L. Sparhakl, Pregled poseta planinskih koč Osrednjega Odbora SPD v letu 1926 (str. 45), Pregled poseta planinskih koč podružnice SPD v letu 1926 (str. 46). Jožef Zazula: O gozdnih poteh in stezah okoli Idrije. (str. 47). Naše slike: Pobočje Šije.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, rekamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za a tatis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tomišek, gimn. ravnatelj v Mariboru. Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tomišek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Pobočje Šije

Fot. prof. Janko Ravnik